Enostranska orientacija gorenjskih zadrug

Kaj so pokazali letni občni zbori

Občni zbori kmetijskih zadrug na Gorenjskem potekajo h kraju. Upravni odbori podajajo zadnja poročila svojega dela v preteklosti, izdelujejo predloge gospodarskih načrtov za prihodnje delo ter rešujejo vrsto gospodarskih težav tako zadruge, kakor posameznih zadružnikov. Eden izmed osnovnih problemov je dosedaj enostranska usmeritev zadrug v poslovanju.

Občni zbori po večini zelo dobro potekajo. Zadružniki razpravljajo o svojih uspehih, težavah, napakah, gospodarskih načrtih za prihodnost in še o neštetih težavah, ki tarejo posamezno zadrugo pri poslovanju.

Vsa poročila na zborih in gospodarski načrti kažejo, da so imele zadruge, ali da pričakujejo po večini glavne dohodke iz trgovine z lesom, ki jo imajo še sedaj za najvažnejši vir dohodkov. Zaradi tega še vedno prevladuje lesna trgovina, ki je v gozdnatem predelu za del zadrug nujno potrebna, če hočejo še nadalje poslovati. Vendar pa ta potreba ne zajema vseh zadrug, ampak samo tiste, kjer kmetje živijo predvsem od lesa. To je celotno Jezersko, Kokra, del zadrug v Poljanski in Selški dolini in v tistih krajih, kjer je zelo malo zemlje in slabi pogoji za kmetijstvo. V teh krajih so že nekdaj kmetje živeli samo od lesa. Dokler ne bo to vprašanje rešeno drugače, bodo kmetijske zadruge sklenile pogodbe z gozdnimi revirji za opravljanje raznih operativnih del v gozdu in bodo tako zaposlile precej tamkajšnjih kmetov in tako znatno izboljšale njihove življenjske pogoje.

Potrebna je preorientacija

Za vse druge zadruge pa so trditve, da zadruga lahko obstaja in uspešno posluje samo z lesom, popolnoma neutemeljene. Pri sedanjih planih za odkup kmetijskih pridelkov se je pokazalo, da zadruge ne bodo imele nič manj prometa kakor prej, samo če bodo odkup pravilno organizirale, če ne bodo dopuščale trgovine mimo njih. Prav tako se bodo morale vse zadruge ukvarjati predvsem z načrtnim pospeševanjem kmetijstva, zlasti živinoreje, ki imata v naših krajih odlične pogoje. Samo družbeni plan okraja določa za pašništvo Bohinjskega kota 12 milijonov dinarjev in se bo s temi sredstvi stanje znatno izboljšalo. Poleg tega bo potrebno še več prizadevanj pri obnovi sadovnjakov, zatiranju najrazličnejših škodljivcev v poljedelstvu, kakor tudi mnogo prizadevanj za pridelovanje semenskih trav, žita, krompirja itd. za kar so tudi odlični pogoji.

V to smer bo šlo pospeševanje kmetijstva in tudi vsi gospodarski načrti so tako sestavljeni. Marsikateremu pa to ni po volji, rešitev vidi samo v gozdu. So tudi taki, ki skušajo na vse načine ovirati to pravilno usmeritev zadrug in pri tem širijo razne neutemeljene govorice.

Strojne usluge pod ceno

Posebno negativne težnje so se pokazale pri sestavljanju planov za strojne odseke. Marsikateri odbornik je z vso vnemo dokazoval, da je nemogoča rentabilnost strojnega odseka. Ni malo primerov, ko strojni odseki lani izkazujejo izgubo. Strojne usluge so se kmetom zelo nizko zaračunavale, ali pa se nekod sploh niso. Polne lastne cene niso nikjer zaračunavali. N. pr. strojni odsek pri kmetijski zadrugi Bukovica ima precejšnjo izgubo. Hkrati pa ima 17 elektromotorjev pri privatnih kmetih, za katere ničesar ne zaračunava. Za te stroje zadruga plača amortizacijo in zavarovalnino. Prav gotovo je, da v takih primerih strojni odsek ni rentabilen. Podobno se dogaja tudi pri drugih zadrugah. Motorne kosilnice, škropilnice in drugi stroji se zelo nizko zaračunavajo, nekod ni niti evidence, vse stroške pa nosi zadruga, poleg tega pa plača še škropivo in strojnika, potem mora nastati izguba. Dogajajo pa se tudi primeri, da imajo zadruge razne stroje, ki jih ne uporabljajo, ker so za te kraje neprimerni. Nekod so tudi stroji slabo izkoriščeni, ker imajo take stroje privatniki, ki so jih kupili preko kmetijskih zadrug z regresi.

Takih in podobnih problemov je precej. Le-ti pa se bodo letos popravili, ker so v gospodarskih načrtih napravljene kalkulacije polne lastne cene in po tej bo potrebno strojne usluge zaračunavati.

Ustanavljajo se razni odseki

Na vseh občnih zborih je bilo tudi govora o prosvetnem življenju zadružnikov, o ekskurzijah, tečajih, predavanjih, literaturi in pomoči, ki jo nudijo kmetijski strokovnjaki zadružnikom. V večjih zadrugah so vpeljali kolektivno zavarovanje živine, dali določena sredstva za nadaljnjo elektrifikacijo hribovskih vasi in sklenili prirediti razne tečaje iz kmetijstva, gospodinjstva itd. Na novo se ustanavljajo posamezni pospeševalni odseki, kot so to čebelarski, sadjarski in drugi, ki jih zadruga do sedaj še ni imela, pa imajo vse pogoje za njihov razvoj. Skoraj pri vsaki zadrugi bodo ustanovili zvezo žena - zadružnic, ki bo organizirala razne tečaje iz gospodinjstva itd.

Tudi sekcije mladih zadružnikov naglo napredujejo. Ustanavljati so se začele januarja in jih je sedaj že 25. Ponekod so dosegli že lepe uspehe, drugod še premagujejo začetne težave. Del gospodarskega načrta kmetijskih zadrug bodo opravile sekcije, in to zlasti razne poizkuse semenskih trav, krompirja, zbiranje vzorcev za analize zemlje itd.

Jaka Bogataj

POSLOVANJE KMETIJSKE ZADRUGE »VUKSAN« V KUMANOVEM

(Po zaključnih obračunih za leti 1954 in 1955)

Kmetijsko zadrugo »Vuksan« v Kumanovem so ustanovili leta 1952 z glavno nalogo pospeševanja živinoreje njenih zadružnikov. Pri ustanovitvi je imela samo 28 članov, medtem ko je ob koncu lanskega leta štela 258 članov s 627.000 din deležev. To dokazuje, da se članstvo zelo zanima za delo te zadruge, ki se ukvarja s kmetijsko proizvodnjo, s predelavo kmetijskih pridelkov, z uslugami strojne službe in s prometom s kmetijskimi pridelki.

Osnovna sredstva zadruge znašajo 28,500.000 din in sicer: poslopja 14,000.000 din, delovna in plemenska živina 7,5 milijonov, kmetijski stroji in drugo orodje 2 milijona in razne investicije 5 milijonov. Vir vseh teh sredstev je takle: zadruga sama je investirala 14,5 milijona dinarjev, splošno ljudskega premoženja je za 5 in pol milijona dinarjev, od bivših kmečkih obdelovalnih zadrug pa so prevzeli 8 in pol milijona dinarjev. Torej je zadruga sama investirala polovico osnovnih sredstev, kar je zelo dober uspeh, če upoštevamo, da je bila ustanovljena šele leta 1952.

V zadnjih dveh letih je zadruga imela skupnih dohodkov:

	1954	1955
	(v tisočih dinarjev)	
od kmetijstva	7.544	13.673
od predelave kmetijskih pridelkov	36.485	32.623
od uslug s kmetijskimi stroji	2.092	2.447
od trgovine s kmetijskimi pridelki	2.914	4.518
od komunalne in druge dejavnosti	—	751
skupaj	**49.035**	**54,012**

Kmetijstvo torej sodeluje v letu 1955 v skupnih dohodkih zadruge s 25%, predelava kmetijskih — in sicer predvsem živinskih — pridelkov s 60%, usluge s kmetijskimi stroji s 5%, trgovina s kmetijskimi pridelki 8,5% in druge dejavnosti z 1,5%. To kaže, da se je zadruga usmerila h kmetijski proizvodnji, k predelavi kmetijskih pridelkov in deloma k prometu.

Rentabilnost poslovanja

Da bi dobili popolnejšo sliko o poslovanju zadruge, bomo prikazali tudi njene dobičke ali izgube v letih 1954 in 1955 v posameznih dejavnostih.

	1. 1954 dobiček	1. 1954 izguba	1. 1955 dobiček	1. 1955 izguba
	(v tisočih din)		(v tisočih din)	
Kmetijstvo	—	2.505	339	—
Predelava kmetijskih pridelkov	525	—	740	—
Usluge in kmetijski stroji	—	128	—	747
Trgovina s kmetijskimi pridelki	105	—	690	—
Izredni dohodki	2.904	—	370	—
Skupaj	**3.534**	**2.633**	**2.139**	**747**

V letu 1954 je torej zadruga imela izgubo v kmetijski proizvodji in v uslugah s kmetijskimi stroji. V poljedelstvu je znašala izguba 211.000, v živinoreji pa 2,294.000. Leta 1955 je imela zadruga določeno izgubo v poljedelstvu, in sicer zaradi pozne pomladanske setve, medtem ko je v živinoreji dosegla dobiček v znesku 554.000 din. Vzroke, zaradi katerih je pri živinoreji imela leta 1954 izgubo (slabo ravnanje s krmo, slaba evidenca o prodaji živinskih proizvodov, majhna produktivnost živine in podobno), so odstranili, tako da so v letu 1955 dosegli pri živinoreji dobiček, čeprav so bili pogoji za krmljenje živine težki. Pri kmetijskih strojih in vpregah je imela zadruga izgubo leta 1954 in leta 1955, in to predvsem zaradi slabega in nezadostnega izkoriščanja.

Dobiček, ki ga je ustvarila leta 1955 v znesku 1,392.000, je zadruga razdelila takole: za poravnavo tako imenovanih zakonskih obveznosti iz dobička (prvih sedem dni bolezenskih dopustov in dopolnilni prispevek za socialno zavarovanje) 24.000 din, obvezni prispevek za rezervni sklad 244.000 in za odplačilo prispelih anuitet za dolgoročna posojila 1,124.000 din.

Majhni skladi zadruge

Na dan 31. decembra so znašali skladi zadruge:

investicijski sklad	77.000.—
amortizacijski sklad	3,570.000.—
rezervni sklad	244.000.—
obratni sklad	—
drugi skladi	247.000.—
skupaj	**4,138.000.—**

Kakor vidimo, so skladi zadruge zelo majhni, zlasti tisti, ki so nujni za njeno pravilno poslovanje, kot je n. pr. investicijski, rezervni in sklad obratnih sredstev.

Zadruga je med letom potrošila iz svojih skladov 2,215.000 din, in sicer: za nakup živine 1,527.000 din, za kmetijske stroje 494.000 din, za gradbene objekte 95.000 din in za druge investicije 54.000 din. Zadruga je torej strukturo potroška skladov pravilno usmerila h kmetijski proizvodnji.

Naša pripomba

Če gledamo na to mlado zadrugo na podlagi te kratke analize njenega poslovanja, opazimo velike uspehe v podružbljenju kmetijske proizvodnje. Struktura dejavnosti pa kaže predvsem pravilno usmeritev k pospeševanju kmetijske proizvodnje. Kljub vrsti slabosti, ki jih ima ta zadruga, pa iz njenega zaključnega obračuna vidimo, da napreduje in da bo v bližnji prihodnosti postala močna socialistična gospodarska organizacija, in to toliko prej, čimprej bo odstranila obstoječe pomanjkljivosti v poslovanju.

B. S.

kmetijski horganizacij

vzroke nastalih izgub vmi teh 193 kmetijskih ormejah njihovih možnosti, ki niso majhne. Kritje izgub pa se otežuje iz raznih vzrokov, tako da je bilo do konca januarja izdanih formalnih odločb za 41 kmetijskih organizacij. Kritje pa ni izvršeno za 146 milijonov dinarjev (Srbija 6, Hrvatska 10 in Makedonija 25). Do istega roka pa sploh niso bile za 15 kmetijskih organizacij izdane odločbe o kritju izgub v znesku 276 milijonov din (Srbija 82, Hrvatska 32, BiH 37 in Makedonija 31). Posledica tega je kreditna nesposobnost teh organizacij, zato poslujejo mimo banke in s tem kršijo predpise. Tudi nimajo zadosti sredstev za normalno poslovanje. Ne gre torej za pomoč tem organizacijam, da bi se izkopale iz izgub, temveč padajo le v še večje izgube.

Kakor vidimo, ni bilo do konca januarja od 673 kmetijskih organizacij saniranih 193. Z drugimi besedaganizacij je vse proizvodno leto prepuščeno samim sebi. Med tem časom pa je zvezni izvršni svet izdal novo odločbo o kritju izgub kmetijskih in ribiških organizacij, ki dajejo ugodnejše pogoje in roke vračanja, kakor pa lanska odločba. Roki za vračanje so podaljšani od 1. julija letos za dve leti z 1% obrestmi. Zato menimo, da to pot ne bi smelo priti do tega, da se ponovi stara napaka, to se pravi, da spet ne bi uredili vprašanja obveznosti vseh kmetijskih in ribiških organizacij in da ne bi pri tem ljudski odbori podrobno analizirali vzrokov in nudili pomoč pri reševanju in odstranjevanju vzrokov izgub. Po teh zadnjih odločbah ni nikakršnega vzroka za to, da bi v obdobju spomladanske in jesenske setve interveniral pri Narodni banki in da bi se odobravali posebni krediti tem organizacijam za setvena dela.